

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
23/1257-5

Saksbehandler:
ASO

Dato:
24.11.2023

Skates innspill til ny digitaliseringsstrategi

Innledning

Digitaliseringsstrategien bør være et felles virkemiddel for alle departementene i arbeidet med fremtidens velferdsstat.

- Digitalisering er en forutsetning for at vi i offentlig sektor skal møte våre samfunnsoppdrag på en god måte fremover. Det handler om å løse fremtidens utfordringer på nye måter som bidrar til at vi kan øke produktiviteten i offentlig sektor, slik at vi kan fortsette å tilby gode tjenester til innbyggere, næringsliv og frivilligheten.
- Strategien må sette retning og overordnede mål på tvers av sektorer og nivåer. Den bør videreføre det likeverdige samarbeidet mellom statlig og kommunal sektor, slik som i dagens digitaliseringsstrategi.
- Strategien må identifisere hva konkret som bremser oss, og se på hvordan vi kan fjerne hindre mot digitalisering og samarbeid.

I Skate har vi ansvar for å ha et helhetlig blikk på digitaliseringen av offentlig sektor. Det er særlig tre tema vi ønsker å trekke frem, som vi mener det er viktig at den nye strategien dekker: styring og finansiering, regelverk og felles infrastruktur.

Styring og finansiering som støtter samarbeid

Det er behov for at offentlig sektor styres på en måte som reflekterer behovet for helhetlig digitalisering og sammenhengende tjenester på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Når arbeidsmåtene endres, må styringen og finansieringen understøtte dette. I Skate ser vi hvor viktig det er at styring og finansiering bygger opp under samarbeid på tvers, nye arbeidsmåter og økt digitalisering.

Sektorprinsippet sikrer effektivitet innad i sektorene, men kan hindre at behov på tvers av sektorer identifiseres og løses. Selv når tverrgående behov identifiseres, er vår erfaring at prioriterings- og styringsmekanismene blir for svake til å bidra til felles, helhetlige løsninger. Ledere i de underliggende etatene i staten bør i større grad bli styrt på samarbeid, for eksempel ved at virksomhetenes tildelingsbrev vektlegger resultat og effekt av felles innsats. Departementenes styring må ivareta tverrgående prioriteringer, og slik legge til rette for at virksomhetene kan prioritere samarbeid.

Dagens digitaliseringsstrategi, Én digital offentlig sektor, vektlegger samstyring mellom stat og kommunal sektor, med utgangspunkt i prinsippene likeverdighet, representativitet og tidlig involvering av kommunal sektor i statens arbeid. Dette har gitt gode resultater og må videreføres og forsterkes i den nye strategien.

Finansieringssystemet brukes ikke i tilstrekkelig grad på en måte som stimulerer til tverrsektorielle satsinger. Digitaliseringsstrategien bør gi anbefalinger om hva som er gode finansieringsmekanismer tilpasset produktorientering og smidig utvikling. Det kan også være nyttig å se på nye løsninger knyttet til gevinstrealisering når investeringen skjer i en virksomhet, mens gevinstene kommer i en annen. Det er viktig å ta høyde for at gevinstene kan ligge hos innbygger eller være av en kompleks samfunnsøkonomisk karakter som er vanskelig å realisere i den enkelte virksomhet.

Regelverk

Digitaliseringstiltak støter ofte på hindringer i lover og forskrifter. Eksempelvis kan regelverk legge begrensninger på muligheten for deling av data eller utnyttelse av data til nye formål. Vurdering av handlingsrom, felles tolkning og behov for endringer i regelverk er derfor en viktig faktor i forbindelse med digitalisering. Det er ikke uvanlig at denne utfordringen er større enn løsningsdesign og teknisk utvikling. Behov for regelverksendringer kan utløse tunge og tidkrevende prosesser, og i sum hemmer dette fremdriften i offentlig innovasjon og tjenesteutvikling.

Regelverk er i stor grad sektorspesifikt, og legger derfor i liten grad til rette for samhandling og datadeling på tvers av virksomheter eller sektorer. Samtidig er det liten tradisjon for å se regelverk i sammenheng på tvers, og det brukes ulik terminologi om de samme forhold samtidig som regelverk overlapper. Dette skaper i sin tur hindringer for utviklingen av sammenhengende tjenester som tar utgangspunkt i innbyggers perspektiv. Behovet for regelverksendringer blir gjerne identifisert i konkrete digitaliseringsprosjekter hos virksomhetene, altså nedenfra og opp. Selve regelverksarbeidet, derimot, tar gjerne form av en tradisjonell prosess ovenfra og ned. Erfaring tilsier at det vil ha stor verdi å finne frem til mer effektive og helhetlige prosesser for regelverksendringer.

Det bør igangsettes et arbeid med sikte på å etablere bedre rammer og prosesser for regelverksendringer knyttet til digitalisering. Siktemålet bør være et digitaliseringsvennlig og teknologinøytralt regelverk hvor unødvendige hindringer er fjernet. Det vil gjøre det lettere å ta i bruk ny teknologi, som for eksempel kunstig intelligens. EU har kommet langt på dette feltet. Blant annet vil nytt EU-regelverk tilrettelegge for at vi oppnår nasjonale mål knyttet til deling og bruk av data, og det er viktig at vi følger regelverksutviklingen i EU tett.

Digitaliseringsvennlig regelverk vil også kunne legge til rette for at vi kan bruke eksisterende systemer og data på nye måter for å skape verdi. Disse effektene utgjør vesentlige drivkrefter i den digitale transformasjonen av offentlig sektor og samfunnet som helhet.

Felles infrastruktur

En forutsetning for å lykkes med omstillingen til et mer digitalt samfunn, er en velfungerende felles digital infrastruktur. En felles infrastruktur vil blant annet bidra til bedre samhandling mellom både private og offentlige aktører og en mer effektiv ressursutnyttelse ved at man kan gjenbruke framfor å utvikle på egen hånd.

En felles digital infrastruktur må bestå av nasjonale fellesløsninger, både på tvers av og innenfor fagsektorene og forvaltningsnivå, og en nasjonal arkitektur. Fellesløsningene kan gi

store gevinster fordi vi slipper å utvikle våre egne løsninger og systemer hver for oss. De kan også gjøre tjenester gjenkjennelige på tvers av etater og sektorer – sånn som det er med innlogging på offentlige tjenester via ID-porten i dag.

Skate mener vi må sørge for at disse løsningene fortsetter å gi verdi. Undersøkelsen «IT i praksis» viser at tilfredsheten med fellesløsningene faller. Det skyldes trolig at fellesløsningene ikke videreutvikles i takt med at brukerne, ulike private og offentlig virksomheter, får nye behov. Når vi bygger en ny skole, holder det ikke å sette av penger til selve byggeprosessen. Det koster også penger å drifte skolen, å vedlikeholde den, og å bygge om når nye behov oppstår. Slik er det med de digitale fellesløsningene også. Sikkerhet og funksjonalitet må ivaretas kontinuerlig.

For at fellesløsningene skal være attraktive over tid, må de ha en finansiering som gjør det mulig å opprettholde verdien. Både kostnadene for brukerne og inntektene for forvalterne av løsningene må være forutsigbare og gi rom for å vedlikehold og videreutvikling. Dette vil også føre til høyere sikkerhet i løsningene. Teknisk gjeld og utdaterte systemer som ikke snakker sammen er en trussel mot informasjonssikkerheten og effektiviteten i forvaltningen. I tillegg trenger vi sterkere insentiver for at flere virksomheter skal bidra til å etablere nye fellesløsninger og bruke fellesløsningene som eksisterer.

Fellesløsningene må i større grad understøtte samhandling mellom aktører på tvers av fagsektorer. Dagens strategi har som mål at kommunale og statlige virksomheter bygger sine tjenester i et felles digitalt «økosystem». En utfordring er at dette økosystemet ikke henger godt nok sammen med økosystem i de ulike sektorene. Det gjør samarbeid og kommunikasjon på tvers vanskelig.

Konklusjon

Skate har store forventninger til den nye digitaliseringsstrategien, og vil gjerne bidra som en konstruktiv partner i både utviklingen og gjennomføringen av den. Det er en rekke tema vi kunne trukket frem som viktige i den nye strategien, men i lys av vårt mandat som gir oss et helhetsblikk på digitaliseringen av offentlig sektor, ser vi styring og finansiering, regelverksarbeid og de digitale fellesløsningene som det viktigste å løfte frem nå. Vi ser frem til å kunne utdype våre innspill i møtet med statsråden 6.12.2023.

Med vennlig hilsen

Skate

Direktør Frode Danielsen, Digitaliseringsdirektoratet

Administrerende direktør Geir Axelsen, Statistisk sentralbyrå

Politidirektør Benedicte Bjørnland, Politidirektoratet

Riksarkivar Inga Bolstad, Arkivverket

Direktør Lars Peder Brekk, Brønnøysundregistrene

Skattedirektør Nina Schanke Funnemark, Skatteetaten

Arbeids- og velferdsdirektør Hans Christian Holte, NAV

Direktør Per-Arne Horne, Direktoratet for byggkvalitet

Direktør Mariann Hornnes, Direktoratet for e-helse

Direktør Roar Olsen, Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Kommunaldirektør Sølve Monica Steffensen, Oslo kommune

Kommunedirektør Roar Vevelstad, Halden kommune

Kartverksjef Johnny Welle, Statens kartverk

Områdedirektør Kristin Weidemann Wieland, KS

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Arbeids- og velferdsetaten v/ Hans Christian Holte
Arkivverket v/ Inga Bolstad
Direktoratet for byggkvalitet v/ Per-Arne Horne
Direktoratet for e-helse v/ Mariann Hornnes
Halden kommune v/ Roar Vevelstad
KS v/ Kristin Weidemann Wieland
Oslo kommune v/ Sølve Monica Steffensen
Politidirektoratet v/ Benedicte Bjørnland
Registerenheten i Brønnøysund v/ Lars Peder Brekk
SIKT v/ Roar Olsen
Skatteetaten v/ Nina Schanke Funnemark
Statens kartverk v/ Johnny Welle
Statistisk sentralbyrå v/ Geir Axelsen